

Avdelningen för verksamhetsstöd
Charlotte Lejon
016-544 20 93
charlotte.lejon@energimyndigheten.se

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående Statskontorets rapport En ny upphandlingsmyndighet 2010:23

Sammanfattning

Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak Statskontorets förslag att inrätta en upphandlingsmyndighet enligt rubricerad rapport.

Energimyndigheten tillstyrker;

- Statskontorets slutsats avseende samordningsvinster för övrigt upphandlingsstöd.

Energimyndigheten ifrågasätter;

- Statskontorets slutsats avseende samordningsvinster för statlig inköpssamordning

Energimyndighetens ställningstagande

I rapporten föreslås att en ny myndighet för statlig inköpssamordning och övrigt upphandlingsstöd inrättas.

Energimyndigheten tillstyrker statskontorets slutsats avseende samordningsvinster för övrigt upphandlingsstöd. Att alla upphandlingsfrågor, exkl. tillsyn, samordnas i en myndighet ses positivt. Offentlig upphandling är komplext men samtidigt också en viktig funktion för staten för att nå besparingsmål och driva utvecklingen inom t.ex. miljö, socialt ansvarstagande och etiska frågor i de upphandlingar som genomförs i offentliga organisationer. Det ger också upphandlingsområdet en större tyngd i staten om det organiseras i en myndighet jämfört nuvarande organisation.

Energimyndigheten ifrågasätter samordningen av statlig inköpssamordning.

Vissa icke önskvärda resultat finns redan idag, i nuvarande samordningsform av statlig inköpssamordning. Energimyndigheten anser att det finns risk att den problematik som finns, förstärks vid inrättandet av funktionen i en myndighet.

I huvudsak följande områden påverkas negativt av den statliga inköpssamordningen. Den negativa påverkan på följande områden antas öka vid

samordning av den statliga inköpssamordningen i en myndighet. En möjlighet att hindra detta negativa utfall är om den statliga inköpssamordningen upphandlar färre avtalsområden i en samordnad myndighet, jämfört med den volym som upphandlas idag.

Energimyndigheten ser att framför allt följande områden påverkas negativt av att den statliga inköpssamordningen samordnas i en myndighet, miljö, sociala och etiska krav, marknadspåverkan, andelen överprövningar, beställarkompetens och specialisering.

Miljö, sociala och etiska krav:

- Redan idag ställs otillräckliga krav inom detta område i den statliga inköpssamordningen. Det är svårt att ställa dessa krav på ett sådant sätt att de anpassas efter varje upphandlande myndighets behov. Snarare blir utfallet generellt och uddlöst eftersom kontraktsföremålet ska passa alla myndigheter. Vidare är det svårt att hantera en ökad kravställning inom detta område i en förnyad konkurrens utan att riskera att kravställningen bedöms som en ny upphandling snarare än konkretisering av kraven.
- Samordning av stöd avseende miljökrav ansvarar Miljöstyrningsrådet för idag. Energimyndigheten har ett gott samarbete med miljöstyrningsrådet och goda erfarenheter av den verksamhet och det stöd som erbjuds. Samordningen av dessa frågor i en myndighet väcker vissa farhågor att den kompetens och den erfarenhet som finns på miljöstyrningsrådet idag kan komma att försvinna eller förminska. Även att den servicegrad som erbjuds upphandlande myndigheter kan komma att försämrast då frågan avseende miljökrav kan försvinna i mängden av andra upphandlingsfrågor.

Marknadspåverkan:

- När man samordnar upphandlingar för hela staten påverkas många gånger marknaden inom upphandlingsområdet på ett icke önskvärt sätt. Små eller lokala aktörer har svårt att konkurrera vilket gör att fungerande marknadskrafter skadas. Oligopol stimuleras och konkurrenskraft åsidosätts, vilket innebär en försämrad köpsituation för staten och en ökad inköpskostnad långsiktigt. Även det lokala näringslivet t ex. arbetstillfällen i små eller nya bolag får en negativ effekt på grund av detta. Den effekten ses svår att överbygga med samordningsvinsten i de statliga upphandlingarna. Energimyndigheten ser en ökad risk avseende negativ marknadspåverkan vid samordning av den statliga inköpssamordningen i en myndighet eftersom den nya myndigheten sannolikt kommer vilja öka andelen ramavtal för staten.

Andelen överprövningar:

- Energimyndigheten har under senare år haft svårt att avropa mot de statliga ramavtalen då de under långa perioder varit avtalslösa på grund av överprövningar. Eftersom en så stor del av inköpsvolymen för staten konkurrensutsätts vid ett tillfälle ökar incitamentet för anbudsgivarna att överpröva upphandlingen eftersom konsekvensen av att inte tilldelas ett

kontrakt kan vara avgörande för överlevnad eller bibehållen marknadsposition. Den enskilda myndigheten ansvarar för att dess inköp följer lagstiftningen på området och konsekvensen av ett avtalslöst statligt ramavtal kan bli omfattande både för myndighetens möjlighet att utföra sina uppdrag samt i förhållande till sanktionsrisken då myndigheten tvingas lösa en sådan situation för att fullfölja sina uppdrag. Energimyndigheten ser en ökad risk avseende andelen överprövningar i statligt samordnade upphandlingar då det för många aktörer är helt avgörande att vinna ett kontrakt.

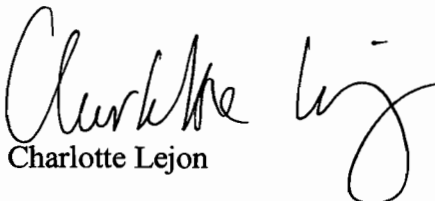
Beställarkompetens:

- Energimyndigheten ser en ökad risk att den enskilda myndigheten förlorar sin egen beställarkompetens och möjlighet till att genomföra egna upphandlingar om samordningen av den statliga inköpssamordningen i en myndighet innebär att andelen ramavtal eller upphandlingsvolymen i de samordnade upphandlingarna ökar. Det innebär att den enskilda myndigheten inte kan utföra sina uppdrag lika effektivt som man annars kunnat göra. Olika myndigheter har olika behov och de varor och tjänster som berör kärnverksamheten bör upphandlas av den enskilda myndigheten för att säkerställa ändamålsenliga upphandlingar och bibehållen beställarkompetens. Vilka upphandlingar som är att betrakta som kärnkompetens skiljer sig åt mellan olika myndigheter och är därför svårt att överblicka för den statligt inköpssamordningen.

Specialisering:

- För att genomföra effektiva och ändamålsenliga upphandlingar krävs ofta god kompetens avseende lagstiftningen på området, avseende den marknad man upphandlar på och den verksamhet man stödjer med upphandlingen. Om den statliga inköpssamordningen samordnas i en myndighet och ökar sin nuvarande upphandlingsvolym finns risk att den enskilda upphandlande myndigheten förlorar denna kompetens och också sin förmåga att ställa verksamhetsanpassade krav. Även förmågan att ställa bra miljökrav minskar om den upphandlande myndigheten tappar denna kompetens.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Tomas Kåberger. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anneli Eriksson, Zofia Lublin, Andres Muld, Birgitta Palmberger, Anne Norstedt och Mattias Eriksson, verksamhetsjuristen Fredrik Selander samt handläggaren Charlotte Lejon, den sistnämnde föredragande.

Tomas Kåberger
Charlotte Lejon